

TARTU ÜLIKOOL

Kogukond ja ankrud

**Dagmar Narusson
(PhD)**

TÜ KOGUKONNATÖÖ LEKTOR
SOTSIAALSE INNOVATSIOONI TEADUR

2022

Mis on kogukond?

- Katustermin

- Põhitunnused:

suhted, side, identiteet, ühised huvid >
kujuneb ühisosa: jagatud koht, tegevused,
kultuur

- Hõlmab:

mitteformaalset suhtlust ja suhteid, mis viib
inimesed vastastikusse sõltuvusse, kus
jagatakse ressursse üksteise hüvanguks

Mis on kogukonna sügavam mõte?

Kogukonna olulisim väärtus:

Üksteise abistamine igapäevaelulistes asjades.

Kogukonnas toimub loomulik (mitteformaalne) suhtlus (sh igapäevaelu koordineerimiseks).

Kriisides ja teatud ressursside katkestuse korral hakkama saamine.

(Gilchrist, 2019)

Ankrud kogukonnas ehk kogukonna ankurorganisatsioonid

Võivad olla näiteks

- Haridusasutused (koolid, ülikoolid, huviharidusasutused)
- Kultuuriasutused (muuseumid, raamatukogud, rahvamajad, kultuurimajad)
- Haiglad ja tervisekeskused
- Kirikud
- Sotsiaalteenuste osutajad (päevakeskus vm)
- USA-s loetakse ka kohalikud organisatsioonid, MTÜ-d

Ankrud kogukonnas

Tunnused:

- **Investeering asukohta:** kinnisvara, infrastruktuur, vahendid; tööandja (suurele hulgale) inimestele; majandusüksus.
- **Seotud paigaga.** Tegeleb paiga teemadega, panustab demokraatia ja õiglase ühiskonna arengusse.

(Taylor, Luter, 2013)

Ankrud kogukonnas

- **Pikaajaline asukoht** (*Spatial immobility*). Kombinatsioon: investering kapitali, missioon, suhted teenuse kasutajatega, töötajatega; nt raamatukogu, muuseum jms kogukonna identiteedi osad.
- Enamasti **pole orienteeritud kasumise saamisele**, siiski kohaliku kogukonna majanduses on neil suur roll. Usaldusväärsus, etteennustatavus, brändi lojaalsus, kohaliku unikaalse teadmise omamine.
- Ühiskonna vajadustega tegelemine. (Taylor, Luter, 2013)

Ankrud kogukonnas

- Inimeste oskuste, teadmiste rakendamine
- Kultuuri arendamine (nt muuseumid)
- Mõjutavad naabruskondi (inimeste elukvaliteeti)
- Sotsiaalse turvalisuse loomine
- Kogukonna arvamuste esindajad

(Silverman, 2014)

Paik ja paigaga seotud identiteet kogukonnas

Naabruskond ehk asukohapõhine kogukond

- **paik, (loodus)keskkond:** emotsionaalne side loodus- või inimeste loodud keskkonnaga; tähendused; jagatud paik
- **lood, legendid:** "millised me oleme ja kuidas me sellisteks saime"; kohalikku kogukonda kujundanud võtmeinimeste eelistused
- **ühised huvid:** looduskeskkond, ajalugu, raskused on kujundanud piirkonna põhitegevused ja eripärad
- **keelekasutus, käitumistavad, traditsioonid:** omanäolisus, naljad/ sõnad, sarnasus teatud käitumistes
- **jagatud identiteet:** piirkonna inimeste identiteet; oma identiteedist ühe osa jagamine; uhkustunne

Huvi-põhised kogukonnad

- Inimesi ühendab huvi või kirg teatud tegevuse suhtes (*communities of interest or passion*)

Tunnused:

- Jagavad ideid ja mõtteid teatud huvitegevusega seoses.
- Kogukond vahetab omavahel infot, otsitakse vastuseid isiklikele küsimustele, mis on huviga seotud, arendatakse oma teadmisi või võimeid ja oskuseid.
- Emotsionaalne seotus, kuulumise tunne. Inimesi ei ühenda koht (kuigi harrastamise kohal ja tingimustel on tähtsus).
- Naljad, kultuur, keel, teatud jutud.
- Identiteedi osa, eneseväljendus.

Näited: Spordikogukonnad. Kultuuritegevuste kogukonnad (tants, laul, käsitöö, kirjandus, kunst). Erinevad vabaaja tegevused. Kogujad.

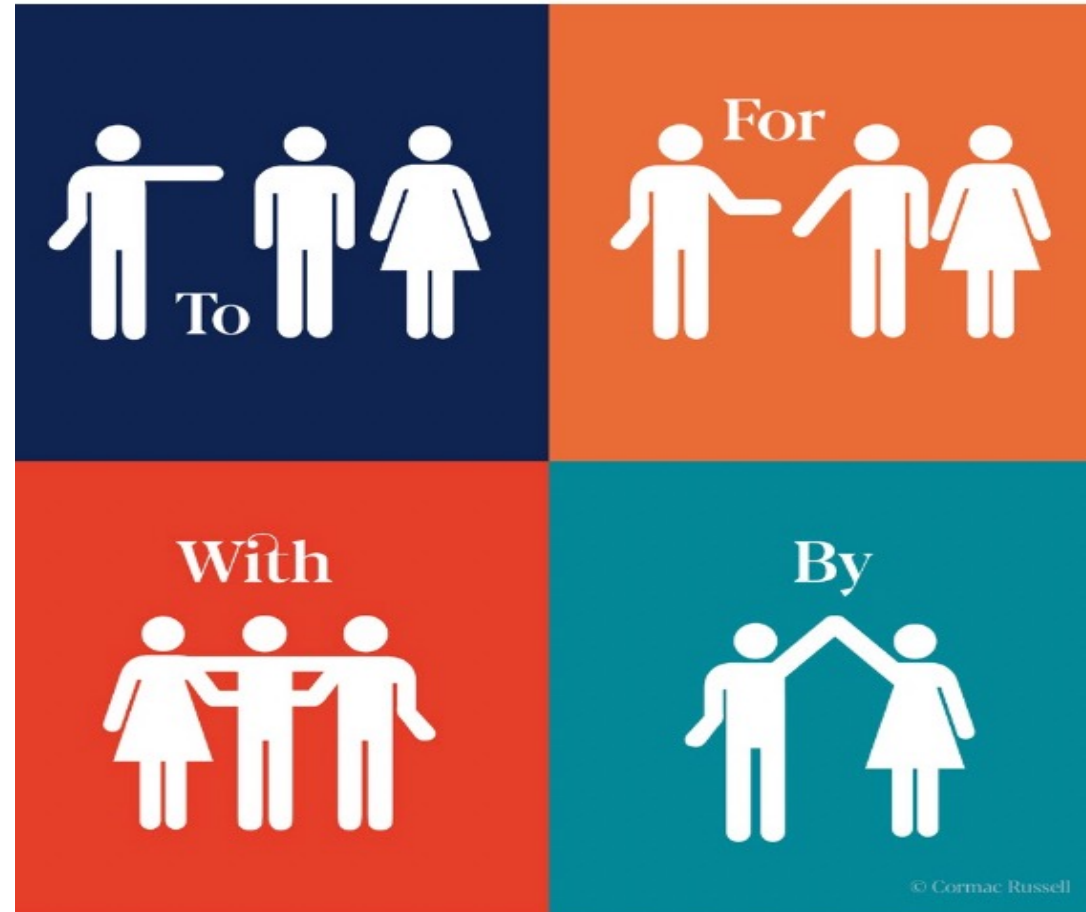
ABCD model

Asset Based Community Development

Cormac Russell

<https://www.youtube.com/watch?v=a5xR4QB1ADw>

There are four main modes of social change: to, for, with, and by. While there is a place for all four within community and economic development, avoiding the pitfalls of traditional 'aid' requires a well-delineated approach. As the Managing Director of Nurture Development and a faculty member of the Asset-Based Community Development (ABCD) Institute at DePaul University, Cormac Russell is working to facilitate more effective and sustainable social change. The ABCD approach focuses primarily on the strengths and resources within a community, and not on what is wrong or on what outsiders can contribute; outside supports are mostly supplementary. ABCD and other strength-based approaches have been successfully applied around the world. Now, through a new platform – The Community Renewal Centre – practical support and training is available for those embarking on community-centred development.

ABCD focuses on the capacities and abilities of individuals and communities instead of defining them by their weaknesses.

ABCD is a strength-based methodological framework with a focus on what is positive, not on what is wrong.

Kogukonna arendamise ABCD mudel

ABCD põhineb viiel aspektil

1. Kogukonna kujundamine, arendamine, ehitamine inimeste endi initsiatiivil. Sisemisest soovist lähtuv. Alt poolt ülespoole liikuv.
2. On suhetele orienteeritud: kõike vaadatakse läbi kogukondlike suhete.
3. Võtab fookusesse (keskmesse) kogukonna tugevused ja varad (assets). Identifitseerib inimeste isiklikud tugevused, anded ressursid ja kogukonna tugevused, oskused, püüdlused.
4. Keskendub paikkonnale: naabruskond on muutuse ettevõtmise koht.
5. Keskendub kaasamisele: baasuskumuseks on, et igal ühel on võimalik panustada, see miski tuleb lihtsalt üles leida ja produktiivselt rakendada; suhted ja tegevused on retsiprooksed/ vastastikused.

(Russell, 2019; Russell 2022)

Me saame küsida:

- *Mis on kogukonna tugevused ja ressursid?*
- *Mida me kõige rohkem hindame meie kogukonnas?*
- *Millal oli kogukonna parim/ toredaim aeg?*
- *Mis on meie kogukonna essents, mis teeb ta unikaalseks (ja tugevaks)?*

Või siis konventsionaalselt küsida:

- *Millised on meie kogukonna vajadused?*
- *Mida on vaja muuta?*
- *Milliseid takistusi tuleb ületada muutuste tegemiseks?*

Kogukondade arendamise mudel

Profiil, mis põhineb tugevustel (assets):

- inimeste oskused, teadmised, andekus, kirg/püüdlus/soov
- kohalikud võrgustikud ja nende võim ning võimekus
- ressursid, mida saavad kogukonna heaks rakendada MTÜ-d, avalike teenuste osutajad, eraettevõtjad
- füüsilised ressursid (looduskeskkond, vahendid, asjad)
- majanduslikud ressursid
- lood, mida inimesed jagavad omavahel ja mis hoiavad identiteeti

Kogukondade tüpoloogia

- Naabruskonnad, asukohapõhised kogukonnad
- Ankurorganisatsioonide ümber kujunenud kogukonnad
- Huvipõhised kogukonnad
- Kultuurikogukonnad. Rahvuse-põhised kogukonnad. Usulised kogukonnad.
- Praktikakogukonnad
- Algatuste kogukonnad
- Toetuskogukonnad. Samased oludes inimeste kogukonnad.